

Jacek Szlachta
Szkoła Główna Handlowa
Spójność województw Polski na
tle Unii Europejskiej

Główny Urząd Statystyczny, Białowieża 11-12 wrzesień 2017r.

Spis treści

- 1. Pytania
- 2. Kontekst europejski spójności
- 3. Spójność Polski względem UE
- 4. Spójność regionalna i subregionalna
- 5. Wnioski i rekomendacje do polityk publicznych

Pytania badawcze

- 1. Czy niewątpliwy sukces gospodarczy Polski po akcesji do UE przekłada się na wzrost spójności w układach regionalnych?
- 2. Jakie są prawidłowości terytorialne zmian PKB w układach terytorialnych w XXI wieku?
- 3. Jakie znaczenie dla spójności regionalnej ma interwencja funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE?
- 4. Jakie rekomendacje do polityki regionalnej państwa można sformułować na tym tle?

Spójność w Unii Europejskiej

- Od wejścia w życie Traktatu Lizbońskiego w 2009 roku spójność ma trzy wymiary, Artykuł 3 definiuje dążenie do spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej
- Mierzona jest: na poziomie państw członkowskich, obszarów typu NUTS 2 (regiony) oraz obszarów typu NUTS 3 (subregiony), co kilka lat następują korekty tej klasyfikacji, najbliższa od stycznia 2018 roku
- W przypadku spójności gospodarczej i ogólnej spójności podstawowym miernikiem jest produkt krajowy brutto na mieszkańca według parytetu siły nabywczej. Krytyka tego miernika prowadzi do prezentowania takich propozycji takich jak: wskaźnik szczęścia, średnia liczba lat życia w zdrowiu, wskaźniki syntetyczne typu "regional social progres index" składający się z 50 wskaźników cząstkowych
- Podstawowym dokumentem UE są raporty kohezyjne publikowane z założenia co trzy lata, po roku 2009 dotyczą tych trzech wymiarów, zostały przedstawione w roku 2010, 2014, kolejny już siódmy będzie przedstawiony na początku października 2017 roku

Przewidywane elementy 7-go raportu kohezyjnego (1)

- Konstatacja, że różnicowania pomiędzy państwami członkowskimi i regionami zmniejszyły się do początku kryzysu gospodarczego, od roku 2008 rejestrujemy dywergencję, w roku 2015 nastąpił zwrot polegający na zmniejszeniu się różnicowań produktu krajowego brutto na mieszkańca według parytetu siły nabywczej. Słabsze regiony okazały się mniej odporne na zakłócenia procesów rozwojowych wynikających z kryzysu gospodarczego
- Poszerzenie grupy regionów znajdujących się w pułapce średniego poziomu dochodu poprzez zaliczenie tych o PKB na mieszkańca wg parytetu siły nabywczej od 75% do 120% średniej UE i próba odpowiedzi na pytanie dlaczego rozwijają się najwolniej
- Propozycja architektury europejskiej polityki spójności post 2020 jaka będzie się przyczyniała do wzrostu poziomu spójności regionów i krajów członkowskich

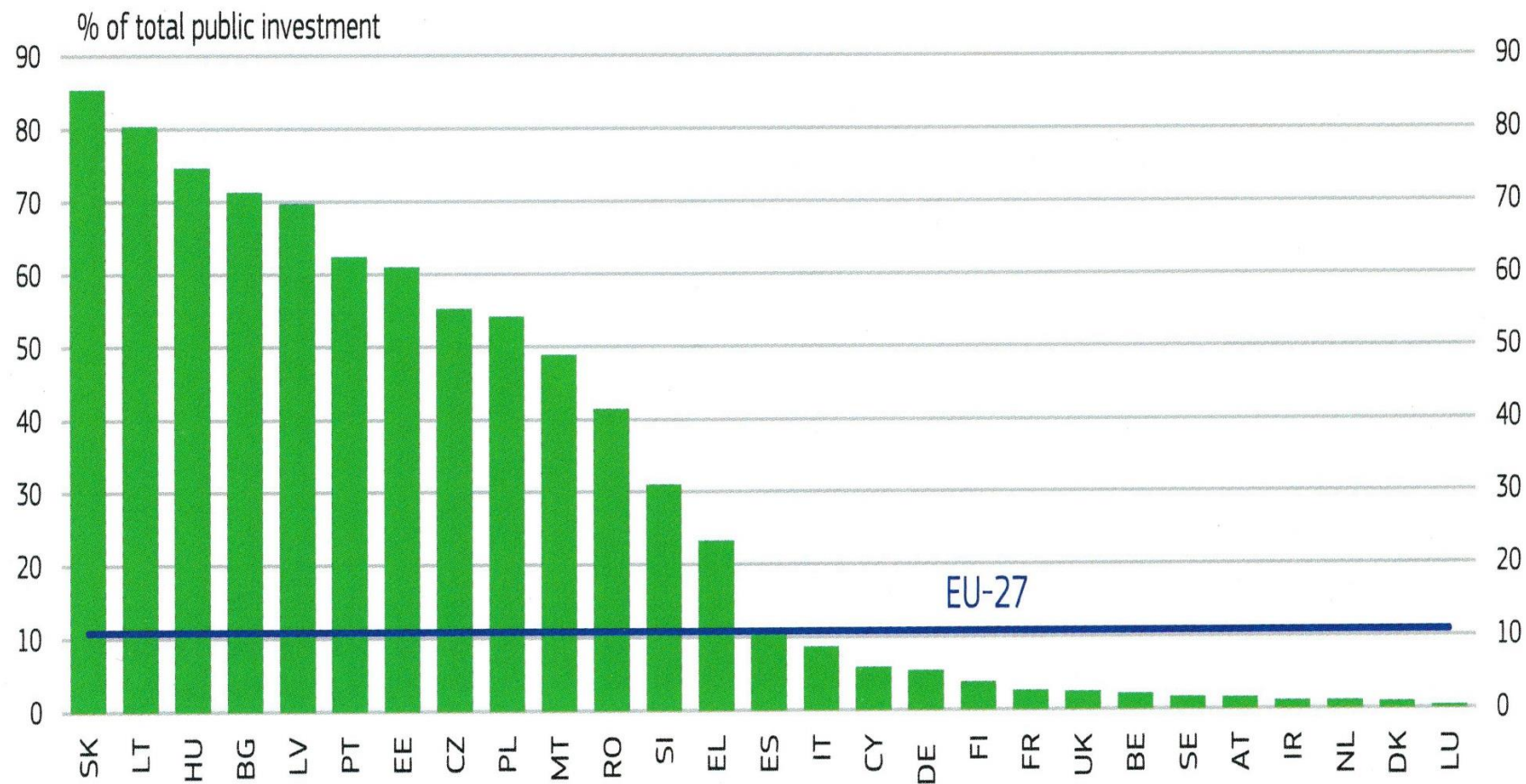
Przewidywane elementy 7-go raportu kohezyjnego (2)

- Ocena spójności społecznej na tych trzech poziomach, mierzonej przede wszystkim wskaźnikiem zatrudnienia. Konstatacja, że różnicowania pomiędzy państwami członkowskimi i regionami zmniejszyły się do początku kryzysu gospodarczego, od roku 2008 rejestrujemy dywergencję, w roku 2014 nastąpił zwrot polegający na zmniejszeniu się różnicowań w zakresie wskaźników ilustrujących tą spójność
- Ocena spójności terytorialnej jest odnoszona przede wszystkim do spraw środowiskowych i klimatycznych
- Zdecydowana obrona jako wiodącej kategorii produktu krajowego brutto na mieszkańca według parytetu siły nabywczej
- Próba odpowiedzi na pytanie dlaczego spójność nie zwiększa się w UE w ostatnich latach. Wiązanie tego z niską jakością rządzenia w krajach i regionach biedniejszych, niższą odpornością regionów biedniejszych i peryferyjnych.

Spójność między Polską a UE

- Polska rejestrowała najwyższą dynamikę wzrostu PKB w latach 2004-2014 wśród 28 państw członkowskich UE, średniorocznie 3,9%
- Nie przekładało się to na wzrost płac, w latach 2004-2014 we wszystkich nowych krajach członkowskich udział płac w produkcie krajowym brutto zwiększył się, tylko w Polsce zmniejszył. W roku 2004 płace w Polsce były najwyższe w Ugrupowaniu Wyszehradzkim, w roku 2014 najniższe
- W roku 2014 produkt krajowy brutto na mieszkańca według parytetu siły nabywczej osiągnął 68% średniej UE28, PKB w cenach bieżących tylko 39,2% UE 28, płace i inne składniki 34,1% średniej UE 28
- Według szacunków Credit Suisse w roku 2014 skumulowany majątek na dorosłego mieszkańca Polski wyniósł 24 tys. USD, Czech 42 tys. USD, Niemiec 177 tys. USD
- Wprowadzane inne mierniki niż dochód narodowy czy majątek narodowy typu syntetycznych poprawiają znacząco pozycję Polski i jej regionów

Figure 4.23 Share of ERDF, ESF and Cohesion Fund allocations and national co-financing in total public investment, average 2011-2013

Source: Eurostat, DG REGIO

Tablica 1A Produkt krajowy brutto na mieszkańca według parytetu siły nabywczej w województwach w latach 1997-2014 w odniesieniu do UE 28=100

Województwo	1997	2004	2008	2014	Zmiany 1997-2014	Zmiany 2004-2014
Mazowieckie	63	77	89	109	46	34
Śląskie	50	57	61	71	21	14
Wielkopolskie	46	55	59	73	27	18
Dolnośląskie	46	52	60	76	30	24
Pomorskie	44	50	53	65	21	15
Zachodniopomorskie	44	47	51	57	13	10
Lubuskie	41	45	48	57	16	12
Opolskie	40	44	48	55	15	11

Tablica 1B Produkt krajowy brutto na mieszkańca według parytetu siły nabywczej w województwach w latach 1997-2014 w odniesieniu do UE 28=100

Województwo	1997	2004	2008	2014	Zmiany 1997-2014	Zmiany 2004-2014
Łódzkie	39	47	52	64	25	17
Kujawsko-Pomorskie	39	45	49	55	16	10
Małopolskie	39	43	49	61	22	18
Warmińsko-Mazurskie	35	39	42	49	14	10
Podlaskie	35	38	41	49	14	11
Lubelskie	34	35	39	47	13	12
Świętokrzyskie	33	39	45	50	17	11
Opolskie	40	44	48	55	15	11
Polska	44	51	56	68	24	17

Tablica 2 PKB na mieszkańca w wybranych podregionach według parytetu siły nabywczej dla lat 2004-2014 (UE28=100)

NUTS 3	2004	2014	Zmiany 2004-2014
Warszawa	144	199	55
Poznań	103	135	32
Wrocław	72	112	40
Kraków	78	110	32
Gdańsk-Gdynia-Sopot	75	94	19
Łódź	61	85	24
Chełmsko-zamojski	30	37	7
Ełcki	33	39	6
Łomżyński	38	44	6

Odpowiedzi na pytania (1)

- 1. W Polsce rejestrujemy znaczący wzrost zróżnicowań regionalnych w XXI wieku
- 2. Miejscami sukcesu są największe metropolie, szczególnie ośrodki o wielofunkcyjnej strukturze gospodarczej, sukces dotyczy także stref podmiejskich największych miast
- 3. Istoty wpływ na sukces regionów Polski miały środki EFSI (modele HERMIN, RHOMOLO), skupiające po akcesji ponad 40% inwestycji publicznych, jednak mimo algorytmu korzystnego dla regionów najsłabszych, beneficjentami były w relatywnie większej skali obszary najsilniejsze. Co generowało sukces silnych regionów? Co było problemem dla słabszych regionów? Istotne znaczenie jakości rządzenia w regionach. Znaczący wpływ struktury społeczno-gospodarczej regionów. Konsekwencje zmiany priorytetów interwencji europejskiej polityki spójności

Odpowiedzi na pytania (2)

- 4. Europejska polityka spójności ze względu na skalę alokacji i prorozwojowe ukierunkowanie interwencji ma pośrednie i bezpośrednie znaczenie dla konwergencji. Powinna pozostać istotnym źródłem finansowania rozwoju także po roku 2020. Jednak przewidywana erozja środków UE dla Polski oznacza, że EFSI muszą zostać jednak w znaczącej skali zastąpione środkami krajowymi. Jest to wyzwanie stojące przed polityką regionalną Polski po roku 2020

Dziękuję za uwagę

Jacek Szlachta

jacek.szlachta@sgh.waw.pl